

"תעודת זהות" לטקסט

תעודת זהות לטקסט – סימני השיח החיצוניים של הטקסט, הם מעין כרטיס ביקור: איסוף פריטים "חיצוניים" מאפשרים לנו לנהל "דו-שיח" עם הטקסט, לבנות ציפיות אודות המצוי בטקסט ולשער למה התכוון הכותב ומהי מטרתו. פעולה זו נעשית לפני קריאת הטקסט לעומקו.

מה ניתן לשאול על הפרטים?	מה ניתן ללמוד מתוך הפרטים?	"תעודת זהות הפרטים"
<p>בטקסטים מידעיים טיעוניים ושימושיים נוכל לשער באמצעות כותרת עניינית (שקופה) באיזה נושא יעסוק הטקסט.</p> <p>נעזר בכותרת מגמתית (נוקטת עמדה) בטקסטים טיעוניים, כדי לשער מהי עמדתו של המוען על הנושא המוצג בטקסט.</p> <p>בטקסטים ריגושיים אומנותיים (שיר, סיפור), הכותרת יכולה להיות שקופה או אטומה כלומר: רב-משמעית בעלת רובד סמלי, ציורית, לא מוגדרת ומורכבת.</p>	<p>מה נוכל לשער מתוך הכותרת על הנושא של הטקסט ועל תוכנו?</p> <p>מה יהיו נושאי המשנה של הטקסט?</p>	<p>הכותרת (ראשית ומשנית)</p>
<p>אם אנחנו מכירים את המוען/ת מבחינת תחום החיים שהוא עוסק בו (כלכלה, חינוך, מדעים) או דעותיו האישיות בנושאים חברתיים ופוליטיים, הרי שנוכל לשער באופן כללי את נושאו של הטקסט ואולי גם את מגמתו.</p>	<p>מי הוא מחבר הטקסט? (אדם פרטי, מוסד או קבוצה) מה אנו יודעים עליו/עליהם? מה הם תחום עיסוקו/ם?</p>	<p>מוען/ת</p>
<p>ניתן ללמוד על המשלב הלשוני של הטקסט ואוצר המילים שהמוען ישתמש בו.</p> <p>ניתן ללמוד על מידת המורכבות של הטקסט.</p>	<p>לאיזה קהל קוראים מכוונים הכותבים את דבריהם (לילדים, מבוגרים, למתעניינים באומנות, להורים)?</p>	<p>נמען/ת</p>
<p>ניתן לשער מהו סוג הטקסט (מידעי, ריגושי). ניתן לשער לשם מה נכתב הטקסט? האם להעביר מידע, לחנך, לשכנע, להשפיע, להפעיל לשם ספור, שיתוף וגרימת הנאה? ניתן לשער לאיזה קהל הוא מיועד ומה תהיה מידת הקושי שלו.</p>	<p>באיזה מסגרת פורסם הטקסט? (עיתון יומי, עלון בריאות, ספר לימוד, אינציקלופדיה, ספר שירה, אינטרנט) למי הטקסט פונה? (לקהל הרחב, לקהל מצומצם, לתלמידים, למשפטנים, למדענים)</p>	<p>מקום הפרסום "הכמה", הערוץ</p>

<p>העדכניות חשובה בעיקר לגבי טקסטים מידעיים. שכן, יתכן שמאז כתיבת הטקסט חלו התפתחויות ושינויים בתחום. נצטרך להיות ערניים לשינויים שחלו מאותה תקופה. נתייחס בספקנות לנתונים.</p> <p>תאריך כתיבת טקסט ריגושי: כמו: שיר או סיפור, יכווננו אותנו לחפש מידע על התקופה בה חי ופעל הסופר/משורר מה שעשוי לעזור לנו לפענח את המשמעויות הסמויות של הטקסט האומנותי.</p>	<p>תאריך</p> <p>באיזה תאריך פורסם הטקסט? מה מידת העדכניות שלו?</p>	
<p>ניתן להפיק מידע ולשער לגבי תוכנו של הטקסט גם מאמצעים חזותיים כמו ציורים ותצלומים. מטבלאות ודיאגרמות ניתן להוציא מידע כמותי.</p>	<p>אם יש לצידי הטקסט או בתוכו (טקסט שאינו רציף) איורים, ציורים, דיאגרמות, תצלומים טבלאות?</p>	<p>אמצעים חזותיים</p>
<p>תחום החיים אינו חלק מהפרטים החיצוניים (תעודת הזהות) שנמסרים לקורא. אולם, חשוב מאוד להסיק על בסיס הפרטים הטכניים, לאיזה תחום חיים שייך הטקסט כדי שנוכל לקשר אותו לידע קודם שצברנו בתחום.</p>	<p>לאיזה תחום חיים שייך הטקסט? (מדע, טכנולוגיה, רפואה, כלכלה, חברה, ספרות, חינוך, גיאוגרפיה, בלשנות, פיסיקה ואסטרונומיה, כימיה)</p>	<p>תחום חיים</p>

המוען

הכותרת

פלסטיק לארוחת ערב / חות גפן

הנמענים:
קהל קוראי כתב-העת "מסע צעיר" (ילדים ובני-נוער)

תחום חיים:
אקולוגיה
איכות הסביבה

טקסט רציף

כולנו מכירים את התופעה המרגיזה הזאת: בילוי נעים על שפת הים הופך למסע דילוגים מעצבן בין בקבוקי שתייה, שקיות ניילון ואריזות של חטיפים. אבל האם עצרתם פעם וחשבתם מה קורה לאשפה שמתרחצים ברחבי העולם משאירים אחריהם? מחקר חדש מצביע על כך שהפסולת הזאת לא רק מכערת את החופים; היא עלולה לפגוע בבעלי החיים הימיים, ובהמשך גם בבני האדם.

איך זה קורה? חוקרים בריטים גילו כי על אף שמוצרי פלסטיק עשויים ממרכיבים שאינם מתפרקים בטבע, על חוף הים הם נשחקים באיטיות על ידי המים והרוחות, בתהליך המזכיר את שחיקת הסלעים. וכך מתמלאים החופים ברסיסי פלסטיק זעירים, שאי אפשר אפילו לראותם. הרסיסים האלה נסחפים ללב ים, ובעלי החיים הימיים בולעים אותם עם המזון הטבעי שלהם. מכיוון שחלק מאותם בעלי חיים מגיע בסופו של דבר אל שולחן האוכל שלנו, הזיהום מגיע גם אלינו.

אי אפשר להוציא את הפלסטיק שכבר נסחף לים, אבל אפשר למנוע מרסיסים חדשים להגיע לימים ולאוקיינוסים. איך? פשוט מאוד; לנקות את החופים מהפסולת הזרוקה בהם, ובכל פעם שהולכים לים – לזכור לזרוק את השקיות ואת הבקבוקים הריקים לפח.

הבמה

תאריך

מתוך: "מסע צעיר", גיליון 76, תמוז תשס"ד - יולי 2004

תחום חיים:
אקולוגיה
איכות הסביבה

טקסט רציף

"תעודת זהות" לטקסט - פעילות

א. פתחו קובץ WORD ושמרו אותו בשם "תעודת זהות לטקסט".

ב. היכנסו לכל אחד מהקישורים שנמצאים בהמשך ומלאו את פרטי תעודת הזהות על פי הנוסח הבא:

טקסט מספר -
שם האתר -
כותרת - מה שם הטקסט?
מוען - מי כתב את הטקסט?
נמען - לאיזה קהל הטקסט פונה?
במה - היכן התפרסם הטקסט במקור?
תאריך - מתי נכתב הטקסט?
אמצעים חזותיים - (תמונות, צילומים, מפות) מה תרומתן?
תחום חיים - לאיזה תחום חיים שייך הטקסט?

טקסט מס' 1 – <http://www.ybz.org.il/uploads/1828yahihahofesh.pdf>

טקסט מס' 2 – http://www.snunit.k12.il/heb_journals/chimia/47001.html

טקסט מס' 3 – http://www.snunit.k12.il/heb_journals/galileo/2012.html

טקסט מס' 4 – <http://www.matar.ac.il/eureka/newspaper20/docs/twoAreBetter.pdf>

טקסט מס' 5 – <http://www.bankisrael.gov.il/deptdata/dover/mabat13/mabat13.pdf>
(מאמר ראשון בלבד)

טקסט מס' 6 – <http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/betmikra/mishpat.htm>

טקסט מס' 7 – <http://www.matar.ac.il/eureka/newspaper25/docs/15.pdf>

ג. שער, בהתאם לנתונים שאספתם, במה יעסוק הטקסט? (אין צורך לקרוא את הטקסטים)

ד. הדפיסו את הקובץ עם תשובותיכם וצרפו למחברותיכם.
* ניתן גם לכתוב את פרטי תעודת הזהות במחברות.

עבודה נעימה,
אורית